

Zprávy, informace, oznámení

Ze zasedání AS UP

Na posledním jednání AS UP 24. 2. byl senátorem předložen materiál týkající se *Stipendijního řádu UP*, který Akademický senát UP schválil. Poté se jednalo o *Studijním a zkušební řádu UP*, který byl po připomínkách také schválen. Dále se senátoři věnovali otázkám spojeným s výší poplatků za studium. Písemné podklady a informace k tomuto tématu předložil kvestor UP. Po posouzení skutečně vybíraných poplatků za studium cizinců se rozpětí výše poplatků ukázalo jako nedostatečné. V této souvislosti navrhlo vedení UP zvýšení horní hranice těchto poplatků, a to ze 7 000 EUR na 10 000 EUR. AS UP schválil tuto změnu, která je součástí *Statutu UP*. Jako standard navrhlo vedení UP stanovit pro rok 1999 částku 40 000 Kč. Posluchači, kteří studují o 1 rok déle, než je standardní doba studia, budou v roce 1999 vprvních dvanácti měsících platit 2 000 Kč/měs., v dalších letech pak 8 000 Kč/měs. AS UP s těmito návrhy pro rok 1999 souhlasil.

Prorektor J. Schulz předložil materiál týkající se *Vnitřního řádu UP*. Požádal o připomínky senátorů a o jeho projednání v legislativní komisi.

AS UP schválil *Volební a jednací řád AS CMTF a jednací řád VR CMTF* s navrženými úpravami. Dále schválil *Volební a jednací řád AS PdF a jednací řád VR PdF* s navrženými úpravami.

V části ekonomická rubrika byl předložen *Katalog zařazení funkcí a profesí do mzdových tříd*. Po následné diskusi AS UP schválil zrušení výjimky v kvalifikačních předpokladech u docentů. Poté AS UP dvaceti pěti hlasy katalog schválil. AS UP schválil studijní obor na FF UP *personální řízení*, který na FF UP probíhá již od studijního roku 1997/98, avšak do posledního zasedání AS UP nebyl schválen a tedy ani řádně zaregistrován na MŠMT. Po tomto schválení zajistí dodatečnou registraci oboru na MŠMT děkan FF UP spolu s prorektorem pro studijní a pedagogické záležitosti.

AS UP se usnesl na vyhlášení voleb do AS UP (viz *Usnesení o vyhlášení voleb do AS UP*, str. 1). Prof. Macháček informoval o Rámcovém programu F5 a Fondu rozvoje VŠ a o zpracování zásad rozdělení finančních prostředků podle kvality studijních programů. Rektor informoval o tvorbě rozpočtu na rok 1999. Předpokládá se, že rozpočet fakult bude navýšen o 10%, rozpočty ostatních součástí UP o 5%. Plánováno je také setkání akademické obce, a to na 14. 4. (14.00 hod., aula PF UP).

Příští zasedání AS UP, které bude mít na programu projednání zprávy o hospodaření UP za rok 1998, pravidel hospodaření UP a rozpočtu UP na rok 1999, se uskuteční 17. 3. 1999.

M. Poláková

Jen několik řádků

Čím to je?

„...humanitní vědy obecně jsou v ČR (...) dost izolované a izolují se často od sebe i sami vědci. Někdy se skutečně ani neví, co třeba vzniká v sousední pracovně. (...) Často nevíme, nad čím se bádá na vlastní fakultě nebo univerzitě.“ (Prof. I. Pospíšil, *Univerzitní noviny* 5, č. 11, s. 35, 1998.)

Čím to je? Platí to také na naší univerzitě? Mohou představitelé oboru vyznávající splendid isolation chápat, hodnotit a prosazovat zájmy fakulty nebo univerzity ve vědeckých radách a senátech, končí-li jejich zájem u dveří vlastní pracovny?

M. Hejtmánek

Děkan Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na obsazení míst:

- profesora pro obor matematická analýza,
- docentů analytické chemie se zaměřením na separační metody,
- vedoucího katedry geologie.

Požadavky: profesor nebo docent v oboru, splnění podmínek podle zák. č. 451/1991 Sb.

Dále na obsazení míst:

- asistenta nebo odb. asistenta pro katedru geologie se zaměřením na petrografii nebo mineralogii,
- asistenta nebo odb. asistenta pro obor geoinformatika,
- asistenta nebo odb. asistenta pro obor fyzická geografie,
- docenta pro obor anorganická chemie.

Kvalifikační předpoklady: u prof. a doc. jmenování v příslušném oboru, VŠ vzdělání v příslušném oboru, praxe a publikační činnost v oboru, morální a občanská bezúhonnost.

Příhlašku doloženou životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete do čtyř týdnů po zveřejnění v tisku na osobní oddělení PřF UP, tř. Svobody 26, 771 46 Olomouc.

Doc. J. Lasovský, CSc.,
děkan PřF UP

Prodejna skript informuje

Akademickou obec i veřejnost upozorňujeme na **změnu prodejní doby** v prodejní skriptu od 1. 3. 1999:

pondělí–středa	8,00–12,00	12,30–16,00 hod.
čtvrtek		12,30–16,00 hod.
pátek	8,00–12,00	12,30–16,00 hod.

Dále připomínáme, že Univerzita Karlova v Praze připravuje koncem března 1999 vydání nové, rozsáhlé publikace **Klenera kol.: Vnitřní lékařství**. Publikace bude mít 996 stran a na vydání se podílelo 150 autorů. Předpokládaná prodejní cena bude cca 1 650 Kč. Prvních 14 dnů po oficiálním vydání bude publikace prodávána s 30% slevou.

Vážní zájemci o tuto knihu si mohou v prodejní skriptu v Olomouci, Šmeralova 8, vyplnit závaznou objednávku, na základě které jim bude při prodeji poskytnuta výše uvedená sleva. Závazné objednávky budou v prodejní skriptu přijímány v termínu do 15. 4. 1999.

Upozorňujeme studenty, že si mohou v prodejní skriptu zakoupit **slevněné vstupenky** na koncert skupiny **ALPHAVILLE**, který se ve Sportovní hale UP uskuteční 15. 3. 1999. Pro studenty je cena vstupenky 200 Kč.

-fm-

Právnická fakulta UP znovu před akreditací

Vzhledem ke skutečnosti, že do nabytí účinnosti nového zákona o vysokých školách (k 1. 1. 1999) nebylo uzavřeno akreditační řízení PF UP, musí olomoucká právnická fakulta projít novou akreditací. Žurnálu UP to potvrdil děkan PF UP doc. J. Blažek. Podle původního rozhodnutí akreditační komise mělo být PF UP ponecháno magisterské studium s garancí PF Masarykovy univerzity v Brně, která měla převzít dohled nad průběhem a výsledky státních závěrečných zkoušek na PF UP. Podle posledních informací však brněnská právnická fakulta tuto odpovědnost nepřijala s odůvodněním, že pokud bylo akreditováno magisterské studium PF UP, kde působí řada

Seminář doktorandů

Na Katedře botaniky PřF UP (posluchárna č. 504, u skleníku) v Olomouci-Holici se uskuteční 10. 3. ve 13.00 hod. seminář doktorandů. Přednášky v českém jazyce proslouví Mgr. M. Bussiňow (Kontaminovaný substrát a příjem rizikových prvků rostlinami), Mgr. L. Rokyťová (Protoplastové kultury *Curcubitaceae* a jejich praktické využití), Mgr. A. Radová (Metabolismus polyaminů v rostlinách), Mgr. M. Hodůrková (Změny acetylce histonu H4 během ontogenetického vývoje rostlin), RNDr. L. Hrabí (Změny v životnosti a klíčivosti semen vybraných lesních dřevin), Mgr. B. Mieslerová (Shrnutí výsledků studia biologie padlí rajčatového (*Oidium lycopersicum*)), Mgr. M. Lysák (Využití průtokové cytometrie ke stanovení velikosti genomu a třídění chromozómů rostlin), Mgr. D. Jančová (Dynamika enzymů v intaktních a infikovaných rostlinách), Mgr. P. Bartošková (Příprava single-chain Fv protilátek exprimovaných v rostlinách). Přednášku v anglickém jazyce proslouví ing. J. Mikulík (The role and limitation of *in situ* plant conservation).

-red-

Zemřel doc. Milan Černý

Ve věku nedožitých 66 let zemřel 22. 2. 1999 doc. MUDr. et RNDr. Milan Černý, CSc., docent Ústavu normální anatomie LF UP, člen hlavního výboru České antropologické společnosti, dlouholetý předseda olomoucké pobočky České antropologické společnosti, člen redakční rady Zpráv České antropologické společnosti, čestný člen Polské antropologické společnosti, člen Current Anthropology Chicago, člen výboru Moravsko-slezské křesťanské akademie, nositel medaile dr. Aleše Hrdličky.

Rozloučení se zesnulým se uskutečnilo 5. 3. 1999 v Uherském Hradišti.

-red-

Divadelní představení v aule FF UP

Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP uvede 15. 3. 1999 divadelní představení souboru ELTO (English Theater of Ostrava) s názvem *Waiting for Lefty*, které je parodií na původní drama Clifforda Odette.

Představení začíná v aule FF UP v 19 hod.

-red-

-mav-

Zprávy, informace, oznámení**Vnitřní granty UP přijaté na rok 1999**

V tomto čísle Žurnálu UP uveřejňujeme druhou část přehledu přijatých vnitřních grantů UP na rok 1999. (Číslo za názvem projektu označuje výši přidělené částky v Kč.)

Přírodovědecká fakulta

1. Kobzová Eva: *Pozorování úplného zatmění Slunce 11. srpna 1999* (50 000)
2. Ilik Petr: *Vliv různé intenzity, spektrálního složení ozáření a světelné historie na vysokoteplotní inhibiči funkce fotosystému II* (45 000)
3. Kopel Pavel: *Koordináční sloučeniny mědi a niklu můstkované thiodiglykolovou kyselinou* (45 000)
4. Jukl Marek: *Rozvoj algebraických metod v geometrii a uspořádaných množinách* (40 000)
5. Frébortová Jitka: *Purifikace a charakterizace xantindehydrogenázy z hrachu* (50 000)
6. Skotnica Jiří: *Termoluminiscence chlorofylu měřená v různých atmosférách* (40 000)
7. Jüttner Libor: *Analýza modelů dynamických systémů* (50 000)
8. Bednář Petr: *Studium interakcí látek typu polyethylen glykolů s organickými kationty kapilární elektroforézou* (45 000)
9. Galuszka Petr: *Biochemické vlastnosti a aktivita cytokinin oxidasy v pšenici* (45 000)
10. Radová Anna: *Isolace homogenní polyaminoxidasy z ječmene* (45 000)
11. Velecká Ivona: *Modelování ve studiu rozvoje populací vybraných skupin bentických organismů* (45 000)
12. Kočárek Petr: *Nekrobiontní brouci v účasti na dekompozičních procesech: strategie v kolonizaci fermérního potravního zdroje* (16 000)
13. Janoška Martin: *Kroměřížsko očima geologa* (40 000)
14. Pokorný Milan: *Matematické metody v mechanice* (45 000)
15. Fridecký David: *Nové postupy screeningu poruch purinového a pyrimidinového metabolismu pomocí kapilární elektroforézy* (45 000)
16. Smolová Irena: *Exogenní tvary Javoříčského krasu – revize a obnovení výzkumu* (45 000)

17. Velecký Petr: *Využití metod rozpoznávání pro účely počítačové analýzy* (40 000)
 18. Slíntáková Monika: *Optická aktivita krystalů* (23 000)
 19. Duchoslav Martin: *Vegetace tř. Trifolio-Geranietea v ČR* (16 000)
 20. Riedel Jaroslav: *Neadiabatické jevy v elektronofononových systémech* (18 000)
- (Dokončení příště.)

-red-

Německý spisovatel navštíví univerzitu

Dne 13. 3. 1999 bude hostem Katedry germanistiky FF UP německý spisovatel **Peter Härtling**, držitel mnoha literárních cen, velmi známý a oblíbený autor jak v Německu, tak i v dalších zemích, jehož dílo je překládáno do mnoha jazyků, mj. také do češtiny.

Peter Härtling, který je s Olomoucí spojen vlastním životním příběhem, bude číst ze svých děl od 9.45 hod. ve velké učebně FF UP (Křížkovského 10). Zveme srdečně všechny zájemce: nenechte si ujít žijícího klasika německé literatury.

-fin-

Oprava

V Žurnálu č. 18/8 jsme na str. 2 v textu *Aktuální oznámení* na základě nepřesných podkladů uveřejnili chybné údaje týkající se výše poplatků spojených se studiem v akademickém roce 1999/2000.

Přesné částky jsou tyto:

Ad 1) Základ pro stanovení poplatků spojených se studiem je podle § 58 odst. 2 zák. č. 111/1998 Sb. **2 554 Kč**.

Ad 3) Studuje-li absolvent bakalářského nebo magisterského studijního programu v dal-

Stručně

Vysokoškolské katolické hnutí Olomouc uspořádalo 3. 3. v Centru Aletti přednášku **Izrael – svatá země**. Slovem i obrazem provázal ThLic. S. Pucner.

V posluchárně č. 7 (FF UP) se 3. 3. uskutečnila přednáška doc. A. Brandnera (FF MU Brno) na téma **Problémy kodifikace současné běloruštiny**. Úvodní slovo pronesl prof. M. Komárek (FF UP Olomouc).

Katedra slavistiky FF UP pořádá ve čtvrtek 18. 3. 1999 v 19 hod. v aule FF UP seminář o dle **Anny Achmatovové**. Referovat budou PhDr. D. Kšicová (FF MU Brno), doc. J. Honzík, doc. O. Richterek a prof. M. Zahrádka.

V Okresní knihovně v Olomouci se 3. března uskutečnila přednáška doc. I. Bartečka, CSC., (FF UP) na téma **Za odkazem inckého impérie: Ekvádor, Peru, Bolívie**. Přednáška byla doplněna promítáním diapozitivů a videoprojecků.

V neděli 7. 3. se na Žižkově náměstí a v aule Pedagogické fakulty UP uskutečnila oslava **149. výročí narození prezidenta T. G. Masaryka**.

-map-

šim bakalářském nebo magisterském studijním programu (neplatí pro navazující magisterský program a souběž řádných studijních programů), činí poplatek **2 554 Kč ročně**. Pokud celková doba dalšího studia překročí standardní dobu studia, je výše poplatku stanovena podle bodu 3.

Ad 4) Poplatky za studium ve studijním programu pro cizince v cizím jazyce činí **3 000 až 10 000 EURO ročně**.

-red-

Otázka pro: proděkany pro vědu a výzkum

Jak jste spokojen(a) se způsobem rozdělování vnitřních grantů UP na rok 1999 a jak hodnotíte úspěšnost vaší fakulty z hlediska konečného přijetí jejích projektů?

JUDr. L. Vyhnánek, proděkan PF UP:

Při rozdělování vždy nedostatečných prostředků na uplatnění projektů v soutěži o vnitřní granty se univerzita každoročně potýká s otázkou kritérií výběru. Nestejnorodost množství předmětů výzkumu v desítkách oborů nedá žádnému kolegiu s celouniverzitní působností reálnou možnost kvalifikovaně posoudit hodnotu jednotlivých specifických výstupů. Již právníci antického Říma postulovali názor, že stejný přístup k nestejným je největší nespravedlností. Jsem jednoznačně ztotožněn s názorem, že kvalitativní síto nemůže být uplatněno nikde jinde než na fakultách. Za vědeckou hodnotu předkládaných projektů musí ručit fakulta. Obavy ze zneužívání této pravomoci jsou presumpcí viny, a konečně svět – tedy i univerzita – může být přinejhorším klamán buď hodně, ale po krátkou dobu, nebo dlouho, ale jenom trochu.

Univerzita nechť zadává obecně verifikovatelné limity a následně uplatní síto kvantitativní. Jsem proto spokojen, že takto probíhala i letošní soutěž. Ohodnocení počtu aktivit na jednotlivých fakultách, které se projevilo v absolutním čísle přidělení finančních prostředků, považuji za nejlepší ze všech špatných řešení. Myslím, že stojí za to připomenout, že na poradách proděkanů pro vědu a výzkum vedených prorektorem Lenhartem nikdo nepředložil jiný návrh. Stávající postup, navržený

a více než rozvázně odůvodněný panem prorektorem, byl na tomto fóru přijat jednomyslně. Nevím, kde v tom okamžiku zůstaly kritické hlasy z fakult. Nemám rád zpochybňování post festum, ke kterému bohužel každoročně dochází.

Budu se těšit na nové, originální a spravedlivější přístupy, budou-li některým z kritiků v příštích měsících navrženy. Opožděné nářky nad soutěží o vnitřní granty pro rok 1999 však považuji za neodpovědné, ba nevkusné.

Doc. RNDr. D. Walterová, CSc., proděkanka LF UP:

Vnitřní granty UP, určené k financování vědeckých projektů postgraduálních studentů a mladých vědeckých pracovníků, jsou vypisovány formou veřejné soutěže. Je v kompetenci vypisovatele, tedy UP, jaká kritéria zvolí pro hodnocení přihlášených projektů a rozdělení grantů jednotlivým fakultám. Jsem si vědoma, že nalezl skutečně objektivní systém pro hodnocení projektů značně rozdílného zaměření je velmi obtížné, ne-li téměř nemožné. Domnívám se ovšem, že způsob rozdělování vnitřních grantů fakultám na základě počtu přihlášených projektů, který byl zvolen v tomto a uplynulém roce, patří k těm méně vhodným řešením. Uplatněné pravidlo „čím více projektů z fakulty podáš, tím více finančních prostředků dostaneš“, zcela popírá principy veřejné soutěže. Opomíjí vědeckou i formální úroveň projektů a evokuje tak spíše tendenci podat z fakulty co nejvíce projektů bez ohledu na jejich kvalitu. Nebere v úvahu podíl, kterým fakulta přispívá k celkovému tvůrčímu výkonu univerzity,

na jehož základě jsou získávány finanční prostředky, z nichž jsou vnitřní granty dotovány. Nepřihlíží ani k výsledku plnění vnitřních grantů v minulých letech, což považuji za závažný nedostatek. Zabývá se univerzita hodnocením výsledků oponentních řízení grantů UP, které probíhají na fakultách? Je sledován např. počet publikací, které na jednotlivých fakultách díky grantové podpoře vznikly? Toto bych považovala za jedno z hlavních kritérií při volbě klíče pro rozdělování grantů.

Na LF bylo podáno 35 projektů, z nichž 27 bylo postoupeno do soutěže v rámci UP v pořadí schváleném vedením fakulty. Při hodnocení přihlášených grantů na fakultě a určení pořadí významnosti byla posuzována vědecká i formální úroveň projektů, pravděpodobnost publikačního výstupu, efektivita plánovaného využití finančních prostředků a výsledky plnění dříve obdržovaných grantů UP a LF. Sedm projektů bylo pro nesplnění kritérií fakulty vyřazeno. **Chyba a poučení!** Kdyby i tyto, hlavně po formální stránce nevyhovující projekty, byly podány a zařazeny na konec daného pořadí, fakulta mohla získat grantů větší počet. V univerzitním kole soutěže bylo nakonec přijato 15 projektů, což LF nemůže považovat za úspěch. Vzhledem k tomu, že LF se na tvůrčím výkonu univerzity podílí přibližně stejnou měrou jako PF (24 přijatých projektů), očekávala by získání přibližně stejného počtu grantů.

(Stanoviska proděkanů pro vědu a výzkum dalších fakult UP přineseme v příštím čísle Žurnálu UP.)

-red-

Události

O výsledcích vnitřních grantových projektů

Dvacet jedna projektů (5 s grantem UP, 16 s grantem LF UP) řešených v roce 1998 bylo předmětem závěrečného oponentního řízení, které proběhlo 24. 2. na Lékařské fakultě UP. Řešitelé zde přednesli výsledky ze svých často obsáhlých písemných zpráv, které zhodnotili oponenti předem. Odeznělo 11 sdělení z oborů teoretických a preklinických (jednání řídil doc. Vičar) a 10 sdělení klinických (doc. Dlouhý). Po přečtení oponentského posudku následovala diskuse. Hodnotící komisi zajímaly výstupy výzkumné práce, tzn. na jakých odborných fórech byly již výsledky prezentovány, zda byly publikovány či jsou t. č. v tisku. Zdaleka ne všichni přednášející se „věšili“ do stanovených pěti minut. Nicméně někteří se na své vystoupení připravili tak dokonale, že ostatním názorně předvedli, jak se to má provést (např. Mgr. Šárka Hradilová z Ústavu imunologie LF UP). Všichni ostatně dobře víme, že dodržení časového limitu je požadavkem číslo jedna na každém dobrém kongresu a oponentní řízení organizované formou semináře je vhodnou příležitostí k nácviku i této dovednosti.

Dokumentace výsledků byla již tradičně kvalitní. Stalo se, že v několika případech referoval zástupce řešitele, který byl t. č. na zahraniční odborné stáži – sympatický příznak mezinárodní vědecké kooperace mladé generace.

Tradičně slabé účasti na akcích tohoto druhu by se možná dalo předejít: pořádat akce ve spolupráci s některou z místních odborných společností (např. Spolkem lékařů, Biologic

kou společností atd.). Všechny mají v náplni své práce péči o vědecký dorost. Nestálo by to přístě za pokus?

-mh-

Univerzitní výtvarníci ve své galerii

Po tříleté absenci univerzitní studentské galerie mají od 1. 3. 1999 studenti (zejména) výtvarných oborů svoji galerii. Po nuceném uzavření *Galerie Půda* v hlavní budově PdF UP, kde jsou nyní umístěny učebny a pracovní pedagů, vznikla studentská galerie *Výpad*. Nachází se v prostorách Katedry hudební výchovy PdF UP v Purkrabské ulici.

Svou činnost zahájila výstavou prací studentů Katedry výtvarné výchovy PdF UP. Jednalo se o práce ze dvou výtvarných projektů: ze sochařského symposia *Dubenc 98*, kde přímo v pískovcovém lomu v okolí Hořic v Podkrkonoší vznikly kamenné plastiky, z *workshopu* doc. J. Kornatovského z KVV PdF UP, kdy na třídenním intenzivním kreslířském pleneru v přírodě vznikly postupným zjednodušováním přírodních motivů geometrizující kresby.

Výstava nazvaná *Anti Koncepce* je veřejnosti přístupná v pracovní dny denně od 15 do 19 hodin do 15. 3. 1999.

T. Jemelka

Bronchoskopie v televizním přenosu: 1. mezinárodní workshop terapeutické bronchoskopie v Olomouci

a Centrem výpočetní techniky UP (dr. Zedník) ve spolupráci s obdobnou brněnskou institucí umožnilo profesionálním způsobem velmi aktivní diskusi k prováděným výkonům a terapeutickým strategiím.

Přestože se u nás ročně provádí asi 27 000 bronchoskopií, jen málo center má ve svém spektru rutinní terapeutickou bronchologii (Praha, Olomouc, Plzeň, Brno, Jevíčko a Břeclav). Je nepochybné, že je opodstatněné rozvíjet další, jako je tomu v Hradci Králové a Ostravě. Situace na Slovensku je obdobná, jak referoval dr. Majer (Bratislava), lze hodnotit jako taková centra pracoviště v Bratislavě, Vyšných Hágoch, Nitre, Bánské Bystrici a Košicích.

Jedním z hlavních témat setkání byla prezentace současných výsledků léčby maligních procesů v průdušnici a centrálních bronších. Zkušenosti s nejčastěji používanou lokální léčbou – léčbou Nd-YAG laserem zhodnotil dr. Bartoň (Jevíčko), jinou modifikaci – laserovou hypertermii prezentoval dr. Brůha (Plzeň). Doc. Pešek (Plzeň) demonstroval výhody kryoterapie v léčbě některých typů nádorů a o elektrokoagulaci referoval doc. Marek (Praha). Několik přednášek se týkalo názorů na brachyterapii (afterloading), se kterou má největší zkušenosti olomoucké pracoviště (dr. Cwierotka, dr. Kolek), kde bylo tímto způsobem odlečeno přes 130 pacientů. Zkušenosti získávají také v Masarykově onkologickém ústavu (dr. Petera, Brno). Je zřejmé, že uvedené metody patří mezi základní možnosti léčby maligních stenóz dýchacích cest, které ohrožují nemocné sufo-kací.

Další přednášky se týkaly akutní bronchoskopie na jednotkách intenzivní péče, ARO a v jiných nestandardních podmínkách (dr. Roubec, Ostrava, dr. Skříčková, Brno, dr. Petřík, dr. Trefný, Praha), kdy bronchologové stále častěji pomáhají lékařům jiných profesí. Doc. Engel (Ingolstadt) upozornil na prolinání indikací

pneumology prováděné torakoskopie a chirurgické videotorakoskopie.

Hlavním tématem workshopu bylo zavádění průduškových protěz (stentů). Těch bylo sice ve světě již zavedeno desetitisíce, ale v České republice jen něco přes 100. Nejvíce stentů bylo zavedeno v Olomouci a právě tato endoskopická léčba byla demonstrována v přímém přenosu. Diskuse se kromě bronchoskopujícího účastníci také dr. Salajka (Brno), doc. Marek (Praha), Jonner (Vyšné Hágy), v Brně diskusi vedl dr. Hlobil (Uh. Hradiště). Bylo demonstrováno jejich využití u nádorů, ale také u stenozujících zánětů průdušnice, které vznikají po intubacích a tracheostomiích. Většina pracovišť u nás je zatím limitována nedostatkem techniky a zkušeností, ale aktivně se o danou problematiku zajímá. Přesto metoda zřejmě zůstane záležitostí největších center. Nejvíce se používají stenty typu Dumon, které prezentovala francouzská firma Novatech. Jedním z hlavních faktorů úspěchu je však spolupráce se zkušeným anesteziologem a využití nových možností vedení analgosedace při výkonech, o čemž hovořil dr. Marek (Olomouc).

Dalším vyvrcholením setkání byla diskuse o významu fluorescence v diagnostice a léčbě časných fází karcinomu plic (carcinoma in situ). Teoretický úvod obstarala doc. Kolářová (Olomouc), praktické zkušenosti má v ČR jen dr. Horváth (Brno) se systémem SAFE (Pentax). Poprvé byl na našem území prezentován dr. Leonhardem (Tutlingen) systém firmy Storz, který zatím jako jediné zařízení na světě umožňuje detekci karcinomu pomocí spontánní i indukované fluorescence.

Workshop v Olomouci podrobně zmapoval situaci v terapeutické bronchologii u nás a ukázal další směry vývoje tohoto zajímavého odvětví.

Prof. V. Kolek, CSc., FN a LF UP

Kdo jsou Svědci Jehovovi?

Jak uvedl proděkan CMTF UP dr. E. Krumpolc, křesťané je za křesťany nepovažují, protože popírají božství Ježíše Krista. Spasitele totiž chápou jako archanděla Michaela, neznávají ani kříž, tvrdí, že Kristus zemřel na kůlu, popírají božskou trojici a za jediného boha označují Jehovu. Jejich víra je dána biblí (Jehovistům připodobněnou), přičemž její jediný správný výklad se nachází v časopise *Strážná věž*. Jehovisté se neangažují v politice ani ve veřejném dění, neslaví svátky, dokonce nevzdávají čest státním symbolům. Víra jim nedovoluje přijímat krev, v jejich jednání ne-najdete mocenský podtext.

Kořeny Jehovistů se nacházejí v minulém století. V době reformace se od katolické církve odloučila mj. církev baptistická. S baptisty se mezi lidi dostává také první předpověď konce světa, osudným se měl stát rok 1844. Další denominací vznikla církev adventistická, která začíná hlásat brzký příchod Krista na svět. Později, dalším odloučením, vzniká seskupení s názvem Půlnoční křik, z něhož se pak rekrutuje již známá Siónská věž. Předposledním článkem vývoje pak byli tzv. Badatelé bible, z nichž vzniklo náboženské sdružení Svědkové Jehovovi.

V průběhu vývoje byl konec světa předpovězen několikrát. Po roce 1844 to měl být rok 1874. Poté, co se nenaplnila ani tato předpověď, došlo v seskupení věřících, kteří se tak před stanoveným datem houfem zbavovali všeho majetku, k obrovskému zklamání. Pro jeho utlumení se objevil dovětek, který „naději konce světa“ dokázal ještě podpořit. Dle něj Kristus v tento rok na svět vsátkou přišel, ovšem v neviditelné podobě. Nyní je třeba čekat dalších čtyřicet let, aby se zviditelnil (tzn. do roku 1914)... A víra byla opět utvrzena. Ovšem ani v roce 1914 nikdo Krista nespatriil.

I přes tato „proroctví“ činnost hnutí pokračovala (a pokračuje) dál. Opět došlo k reformě a poté k další předpovědi konce světa. Tentokrát šlo o rok 1925. V této fázi vývoje došlo k jistému posunu, jenž rozhodně není zanedbatelný, neboť je charakteristický pro sekty. Začalo se totiž hlásat, že ti lidé, kteří existují mimo společnost Svědků Jehovových, brzy zahynou. Konec světa, který se dle Jehovistů blíží, je připodobňován bitvě Armagedon (závěrečná bitva lidských dějin), v níž jen „věrní“ přežijí. Přitom se však podotýká, že pouhých 144 tisíc Jehovistů se po bitvě dostane do nebe, ostatní Svědci Jehovovi se musí spokojit s rájem na zemi. Ti, kteří k společenství Svědků Jehovových nepatří, v Armagedonu zahynou...

I když oficiální vznik náboženské společnosti je spojován s rokem 1874, bylo hnutí přejmenováno na hnutí Svědků Jehovových až v r. 1931. Rady vyznávající Jehovu významně vzrostly po r. 1942 (ze 115 tis. na 2 mil. 200 tis. lidí). V té době začali být noví členové náboženského seskupení školeni. V 60. letech se trend přílivu „hlav“ do hnutí zpomalil. Přišla ovšem další předpověď konce světa, tentokrát se Armagedon měl uskutečnit v r. 1975. Po tomto roce, již tradičně, přichází rozepře a následné reformy.

Dnes Svědci Jehovovi, kterých je na světě asi 6 mil., tvrdí, že konec světa nastane brzy a že se ho dožije ještě nynější generace. Je až k nevíře, že i tolikrát zdiskreditování sekty neodebírá faktu, že Svědci Jehovovi jsou nejpočetnější sektou v České republice (na území ČR je jich zhruba 16 tis.).

(Přednáška na téma *Kdo jsou Svědci Jehovovi* proběhla 24. 2. ve Velkém sále fary na sv. Kopečku.)
M. Poláková

Z vědeckých pracovišť UP**Výzkumné projekty I. chirurgické kliniky LF UP**

O výzkumných projektech, které se řeší na I. chirurgické klinice LF UP a FNO, informuje její přednosta **prof. MUDr. Vladimír Král, CSc.**:

V současné době pracujeme na několika výzkumných úkolech. Ty vyplývají z potřeb kliniky a jsou ovlivněny též relativně širokým pracovním zábrnem kliniky, což nemusí být vždy ku prospěchu věci. Místní poměry jsou však takové, že nedovolují t. č. jiné řešení.

Objektivním měřítkem výzkumné práce jsou obhájené či rozpracované projekty. Z těch, kterým byly přiděleny granty IGA MZ, jsou to např. Rekonstrukce žlučových cest po iatrogenním poranění hepatocholedochu¹ a prognóza nemocných po této nehodě. Tento výzkumný úkol řeší poměrně závažný problém dnešní chirurgie, neboť převážná většina cholecystektomií² je dnes prováděna laparoskopicky³ a procento poranění žlučových cest je zde o něco větší než při klasickém způsobu operování. Výsledky jsou nyní zpracovávány do podoby monografie, aby se dostaly do širší praxe. Problematika se týká nejen technického řešení samotného poranění, ale také jeho vlivu, resp. zúžení hepatocholedochu na jaterní parenchym. Má experimentální část na zvířeti, která se zabývá ovlivem přetlaku žluče na jaterní buňku a jejího reverzibilního či ireverzibilního poškození po úpravě poměrů ve žlučových cestách.

Druhý projekt IGA MZ – Dnešní význam chirurgických postupů v léčbě portální hyper-

tenze⁴ má též velmi aktuální náplň. Léčba portální hypertenze je dnes poněkud roztržštěna, neboť její terapie se dnes zabývá několik oborů (chirurgie, interna, endoskopie, transplantologie). Každý obor pak posuzuje výsledky léčby podle svých kritérií, což není příliš objektivní. Ještě závažnější je ta okolnost, že každý obor indikuje nemocné kléčbě podle svých představ a nebere příliš ohled na jiné možnosti. Dali jsme si proto za úkol sjednotit některé názory a sledovat především portosystémové spojky⁵, děkonex⁶ a TIPSy⁷, které provádíme ve spolupráci s Radiologickou klinikou LF. Sledujeme nejen bezprostřední a dlouhodobé výsledky po těchto výkonech, ale také změny průtoku krve v portálních řečištích.

Významným oborem, zařazeným do tzv. výzkumných záměrů je transplantologie. Zde se zabýváme hodnocením stavu orgánů odebraných při multiorganových odběrech. Zkoumáme vliv faktorů (promyvací roztoky, doba ischemizace⁸, stav dárce atd.), které mají vliv na přežití orgánů u příjemce. Chceme stanovit přesná kritéria, za kterých je možné nebo vhodné tyto orgány odebrat a samozřejmě také transplantovat.

Dalšími úkoly, které jsou většinou podloženy alespoň vnitřními granty, jsou problémy onkologické. Jedná se zejména o karcinom jícnu a plic. Zde jde většinou o úzkou mezioborovou spolupráci, na které výrazně participuje především onkologická klinika, plicní klinika a laboratoř experimentální medicíny při testování citlivosti jednotlivých cytostatik.

Několik významných prací bylo publikováno z problematiky enterální a parenterální výživy.

Některé výstupy z naší vědeckovýzkumné činnosti: první projekt byl v minulém roce úspěšně obhájen. Jeden z mnoha výstupů, a to důležitost drenáže žlučových cest při rekonstrukčních výkonech, byl prezentován sdělením *Is drainage of hepaticojejunostomy justified?* (Král, V., Havlík, R., Vojáček, P.) na 16. světovém kongresu *Collegium Internationale Chirurgiae Digestivae v Madridu v říjnu 1998*. Na domácí půdě bylo

předneseno na toto téma více než 10 přednášek. Na základě tohoto projektu bylo publikováno 6 prací v našem písemnictví. Jedna z nich – Dnešní možnosti nápravy poranění žlučových cest (Král, V., Procházka, V., Köcher, M., Havlík, R.) vyšla v *Rozhl. Chir.*, 1996, 75, 180–184. Do časopisu *International Surgery* je zaslána práce Our experiences with 77 hepaticojejunostomy.

Na druhém grantovém projektu (Dnešní význam chirurgických postupů v léčbě portální hypertenze) v současnosti intenzivně pracujeme. Máme z něho zatím 4 publikace v našem písemnictví, z nichž nejdůležitější je Místo portosystémové spojky v dnešní léčbě portální hypertenze (Král, V., Klein, J.: *Rozhl. Chir.*, 1997, 77, 59–61). V květnu 1999 budeme o tomto problému přednášet v Polsku sdělením *Portocaval shunts in era of the transplantation of the liver. Doma a na Slovensku bylo předneseno s touto tematikou 6 přednášek*. Do *Hepato-Gastroenterology* jsme zaslali k publikaci práci *Devascularisation as a last chance of therapy from bleeding oesophageal varices*. Předpokládáme, že tento projekt, který bude ukončen v roce 2000, přinese ještě řadu publikací i prezentací doma i v zahraničí.

Z ostatní problematiky např.: Výduť jako komplikace arteriovenózní spojky k hemodialýze (Bachleda, P., Utkal, P., Zadražil, J., Grosmanová, T.: *Rozhl. Chir.*, 1998, 77, 541–544); Indikace enterální výživy v chirurgii (Grosmanová, T., Král, V., Bachleda, P.: *Rozhl. Chir.*, 1998, 77, 24–34); Chirurgická problematika karcinomu kardié (Neoral, Č., Král, V., Auješký, R., Klein, J.: *Klinická onkologie*, 1998, 11, 158–160).

Vysvětlivky:

1 = žlučovod, 2 = odstranění žlučníku, 3 = pomocí videokamery a speciálních nástrojů, 4 = přetlak, 5 = spojky mezi systémovým a vrátnicovým krevním oběhem, 6 = přerušování patologicky změněných spojek směřujících do horní duté žíly, 7 = speciální druh spojky zaváděné nitrožilně a uložené v játrech, 8 = stav při nedostatečném oxygenu.

-mh-

Vydavatelství UP**Lednové tituly****ACTA**

Produkce vydavatelství byla v tomto měsíci ve znamení ACT. Byly vydány tyto nové řady: *Acta Musicologica Olomucensia* IV, FF UP, 225 str.

Acta Historiae Artium II, FF UP, 180 str.
Acta Gymnica XXVIII, FTK UP, 225 str.

Nové publikace

František Krutský, *Algebra* I., 2. vyd., 268 str.
Marie Csiriková, Eva Vyslouzilová, *Translatologická lexikálně gramatická a aktivizující cvičení*, 1. vyd., 81 str.

František Havelka, *Muzikolog a počítač*, 1. vyd., 120 str.

Miroslav Chráska, *Základy výzkumu v pedagogice*, dotisk 2. vyd. z roku 1998, 260 str.

František Vaverka, *Základy biomechaniky pohybového systému*, dotisk 2. vyd. z roku 1997, 40 str.

Universitas Palackiana Olomucensis (1. vyd., 37 str.) je zajímavá a nápaditě připravená brožura, která je určena především k propagaci toho, co Palackého Univerzita nabízí budoucím studentům. Zároveň však informuje i nejširší veřejnost a zahraniční hosty o nejdůležitějších meznících své historie a především o období po roce 1946, kdy byla obnovena v plném rozsahu a dostala současný název. Polistopadové období znamená pro univerzitu nejdůležitější etapu jejího rozvoje, protože navazuje četné mezinárodní kontakty a podporuje tak výměnu myšlenek a vědomostí. Univerzita má v současnosti 7 fakult, 900 učitelů a asi 12000 posluchačů. Podrobnější údaje je možno získat v uvedené brožuře.

Je doplněna mnoha zajímavými fotografiemi, kresbami a mapkou, na níž jsou znázorněny všechny univerzitní objekty.

Na jejím zhotovení se podílel tým odborníků z mnoha profesí, což se projevilo na kvalitě uvedené publikace.

-haupt-

Vzpomínka**Když přítel odchází, pár kroků jdeš s ním ...**

I odchod je součástí lidského údělu. Naše odchody bývají dramatické i klidné, nečekané anebo z vývoje okolností více či méně předvídatelné. Vždycky však smutné a podněcující k zamýšlení nad vlastní současností.

Odchod MUDr. et RNDr. Milana Černého, CSc., docenta anatomie na LF UP, patřil k těm nečekaným a zároveň klidným. V jeho osobě odešel člověk, jemuž byla tvrdá věda (nejen v přeneseném slova smyslu – byl totiž osteolog) měkkou poduškou a smyslem života – a četba filozofů potěšením. Od bratislavských studií fyzické antropologie přes asistentská léta na Přírodovědecké fakultě olomoucké univerzity, přes studium medicíny dokončované ve zralém věku až po léta docentská na Ústavu normální anatomie. Jeho nepřešlechnutelný baryton po léta spoluvytvářel atmosféru anatomického ústavu, ale také ovzduší debat vedených na půdě olomoucké pobočky České společnosti antropologické.

Docent Černý se stal – v období několika posledních týdnů – už třetí významnou osobností, o kterou byla ochuzena nevelká obec antropologů v našich zemích; život má někdy smysl pro černý humor – Milan byl totiž jedním z těch, kdo referovali o životních osudech nedávno zemřelých kolegů.

Není zde místo na podrobnější výčet vědeckých a dalších odborných aktivit docenta

Černého. Jde o nemalou řadu prací; mnohé z nich přednášel na zahraničních kongresech. Mimo osteologii, která studuje oporu lidského těla, se celý život zajímal také o to, co může být oporou lidské duše. Soustavně studoval zejména křesťanské filozofy – o Teilhardovi de Chardin dokázal zaslíbeně diskutovat celé hodiny. Své názory zveřejňoval v přednáškách zpravidla na půdě Křesťanské akademie.

Myslím, že neznám nikoho, kdo by si vedl o svých činnostech tak podrobně záznamy jako Milan Černý. Na odborných zasedáních, stejně jako na zahraničních návštěvách a konferencích nikdy neodkládal pero a nezavíral deník. Není to tak dávno, kdy jsem se ho zeptal, kolik metrů těch svých notesů už za ta léta popsal. Už ani nevím, čím mě odbyl; mé bohemství pokaždé vedle jeho systematickosti poněkud zropacitělo.

Milan Černý měl hluboko zakořeněný smysl pro humor. A tak mě napadá, že možná právě v tuto chvíli se kdesi, kam e-mail nedosáhne, usmívá při pomýšlení, že se mu podařilo svým odchodem pokazit statistiku: jeho očekávaný věk dožití byl podstatně vyšší než věk, kterého se dožil. A já ho slyším, jak říká: Vidíš, jak málo stačí, aby se ta tvá statistická věda nestrefila...

S. Komenda

Univerzitní pracoviště informují

Vydavatelství UP v roce 1998

Vydavatelství UP má vedle nakladatelské části také vlastní technickou redakci (počítačová sazba a práce výtvarníka), polygrafické středisko a prodejnu. Považují za nutné zmínit se o této skutečnosti, protože naše produkce je výsledkem úzké součinnosti všech těchto pracovišť a jejich pracovníků. V roce 1998 bylo vydáno 86 titulů v rámci edičního plánu. Mimo ediční plán bylo vydáno dalších 24 publikací. U 43 titulů byl proveden dotisk. Devadesát pět procent veškerých tisků a knihařských prací zabezpečujeme vlastními silami. Pouze u titulů, které svou náročností na výrobu přesahují naše možnosti, využíváme služeb jiných tiskáren a kniháren. Ráda bych se zmínila také o seznamech přednášek, které ve výše uvedených číslech nejsou zahrnuty. V roce 1998 představovaly seznamy přednášek celkem 10 titulů v celkovém nákladu 10 200 kusů brožur. Všechny byly redakčně zpracovány a následně vytištěny (červen–srpen) ve VUP.

Naším hlavním posláním je však vydávání textů určených k výuce. Ediční plán je sestaven z požadavků jednotlivých fakult. Zde jsme ve stejné situaci jako mnohá jiná nakladatelství. Můžeme vydávat pouze ty publikace, na jejichž výrobu existují finanční prostředky. Ten-

to fakt nás přivedl k myšlence na spolupráci s ostatními vysokoškolskými nakladateli a vydavateli. Uspořádali jsme dvě celostátní pracovní setkání, jejichž hlavním cílem bylo nalezení vhodných forem spolupráce. Dospěli jsme jednoznačně k názoru, že jedna z mála realizovatelných možností spolupráce je koordinace edičních plánů. Bylo dohodnuto, že ediční plány budou sestaveny vždy do konce roku předchozího tak, aby bylo možno je dát k nahlédnutí ostatním partnerům včetně stručných anotací (na webové stránce). Na základě takto sestavených a zveřejněných edičních plánů lze jednat o případné koedici, navýšení nákladu, popř. vydání plánovaného titulu nahradit jiným. V souvislosti s touto dohodou VUP zřídilo vlastní webovou stránku, kde jsou současně s edičním plánem zveřejněny i publikace, které jsou na skladě včetně upozornění na nejzajímavější tituly posledního období.

Vydavatelství UP se v roce 1998 aktivně zúčastnilo Mezinárodního knižního veletrhu v Paříži. V rámci společné expozice členů Svazu českých knihkupců a nakladatelů vystavovalo nejzdařilejší tituly z produkce posledních dvou let. Jednalo se o překlad učebnice *Ekologie* z anglického originálu a dále několik publikací

zaměřených na romskou problematiku. Společným stánkem s nakladatelstvím Karolinum jsme se prezentovali na knižním veletrhu LIB-RI '98 v Olomouci. Ve spolupráci s Projektem romského vzdělávání při Katedře sociologie a andragogiky FF UP, v jehož čele stojí Mgr. Zdeňka Jařabová, byla navázána spolupráce s Centre de recherches tsiganes v Paříži při vydávání knih s romskou problematikou.

Postupně byl realizován záměr přecházet u titulů, u kterých se dá předpokládat zájem širšího knižního trhu, od skript k učebním textům. Změna se týká především formátu, obálky a někdy i druhu vazby. Výsledkem této snahy jsou zejména tituly *Pediatric I a II* doc. V. Míhala, překlad prof. S. Komendy z anglického originálu *Analýza a vyhodnocování systémů zdravotní péče*, Requiem prof. J. Vičara, *Cesko-čínský slovník* doc. O. Švarného, *Moravská brána očima geologa* autora Mgr. M. Janošky, ing. L. Doležala *Základy porodnictví a gynekologie*, *Ohrožená planeta na prahu 21* autora RNDr. P. Nováčka a v neposlední řadě doc. E. Opatrného *Dějiny české zoologie*. Máme zde i naši prvotinu z oblasti beletrie vydanou mimo ediční plán – knihu fejetonů a aforismů prof. S. Komendy *Poločas zapomínání*.

Ediční plán na rok 1999 představuje 143 titulů. S jeho obsahem je možno se seznámit na webové stránce Vydavatelství UP www.upol.cz/vup.

RNDr. H. Dziková,
ředitelka VUP

Diskuse, názory, ohlasy

Ad: Jak dál, univerzito? aneb Být či nebýt?

Fergussonova modlitbička „Bože dej mi sílu (nikoli klid)“ v článku *Jak dál, univerzito* (ZUP 8/18) byla již mnohokrát použita malověrnými a nikdy nepomohla. Má několik atributů: stoicismus, odvahu, změnu, rozlišení, které jsou sice efektní, ale nehodí se k sobě. Pohříchu tam schází peníze. Při čtení tohoto článku mě napadá Hamletova replika: „Co čtete prince?“ A kralevic odpovídá: „Slova, slova, slova.“

Je zde neuvěřitelné množství cizích a „akademických“ termínů, dovolil bych si tedy každý odstavec (zásadu) doplnit vlastními ryze subjektivními poznámkami (stejně jako pan docent).

Ad 1) Co a kdo v tom univerzitám brání?

Ad 2) Co a kdo v tom univerzitám brání? Jen nevím, co je *participovat na abstraktně formulovaném poslání* – kvestoři všech univerzit mají až ztraceně reálně formulované poslání – totiž UDRŽET V CHODU celou VŠ.

Ad 3) Co a kdo v tom univerzitám brání? Nově vznikající soukromé VŠ musí takový projekt předložit v žádosti o licenci, těm „starým státním“ stačí tradice?

Ad 4) Co a kdo v tom univerzitám brání? A dále bez komentáře.

Ad 5) Co a kdo v tom univerzitám brání? Najdou všichni absolventi práci v oboru, který studovali a které za posledních 10 let vznikly na VŠ? Odráží obory skutečně potřebu společnosti, anebo jen *setrvačnost zájmu* o „atraktivní“ a „prestižní“ povolání?

Co se týká výzkumu a jeho komercializace, v současných podmínkách a stavu výzkumné základny je někdy lepší postupně výsledky *spíše tajit*, neboť při publikování postupu bádání lépe vybavené laboratoře např. farmaceutických concernů by mohly „práci dodělat za nás“. Při dokonaném výzkumu pak nastává otázka zaplacení patentových práv od půlu k půlu, na což univerzity nemají. To pak generuje nákup mozků ven z ČR, kde potom zůstávají sice zapálení, nicméně k základnímu výzkumu odsouzení badatelé. Ten ovšem peníze nepřinese, možná Nobelovu cenu.

Ad 6) Co a kdo v tom univerzitám brání? Peníze, jejich nedostatek. Vše ostatní (v člán-

ku) je jen synonymem pro totéž. Řešením je využít (zatím ještě) trvajícího zájmu o VŠ a vybírat školné.

Ad 7) Na výzvu pana docenta jsem neváhal přijít s vlastním podnětem:

N. Wiener ve své knize o MTI zmiňuje situaci, kdy po II. sv. válce dostali všichni akademičtí pracovníci univerzity otázku „Chcete být učitelem, nebo manažerem?“ (tedy akademickým, nebo neakademickým pracovníkem), na kterou mohli odpovědět pouze jednoznačně. Všichni se nějak rozhodli. Z těch, co se rozhodli pro manažera, zbylo za dva roky 13 %. Od té doby se na MTI otázka „Jak dál, univerzito?“ nemusí řešit.

Ing. J. Pour

Ad: Již Josef Dobrovský

Bylo pro mne velkým potěšením a do jisté míry i zadostiučiněním přečíst si příspěvek *Již Josef Dobrovský* v Žurnálu č. 19. Právě jsem napsala článek do Žurnálu UP (viz tato strana – pozn. red.), ve kterém jsem se pokusila o menší bilanci Vydavatelství UP za r. 1998. Měla jsem dosti velký problém, jak zformulovat informaci o začínající spolupráci s ostatními vysokoškolskými nakladateli a vydavateli. Obzvláště pak, když jsme sami nebyli schopni zajistit dohodnuté, tj. v dostatečném časovém předstihu sestavit a zveřejnit ediční plán včetně stručných anotací. Váš článek mě ujistil o smysluplnosti této aktivity. Jak jsme předpokládali, včasná informovanost o záměrech v ediční činnosti může vyvolat odezvu u zájemců na ostatních vysokých školách. Výsledkem takového zájmu pak může být náročnější výtvarné zpracování publikace, vyšší náklad, který snižuje mimo jiné prodejní cenu, popř. koedice. Věřím, že ediční plán pro příští rok se nám již podaří sestavit a zveřejnit v dohodnutém termínu. Nezáleží to ale pouze na nás, protože ediční plán je výsledkem spolupráce s fakultami. V každém případě se o to budeme snažit.

RNDr. H. Dziková,
ředitelka VUP

Rozhovor

Ocenění spolupráce prof. J. J. Wagnera

Při příležitosti převzetí Pamětní medaile PdF UP a grafického listu jsme požádali profesora **Jeana Jacquese Wagnera** (viz str. 1) o krátký rozhovor:

Pane profesore, můžete nám říci několik slov o počátcích vaší spolupráce s Univerzitou Palackého?

Do Čech jsem přišel poprvé před dvaceti lety jako student ekonomie. Všiml jsem si především překážek, které bránily vzájemné spolupráci a začal jsem přemýšlet, jak by se takové překážky daly odstranit.

První výměnný kontakt s UP se uskutečnil v roce 1991, jmenovitě s Katedrou matematiky na PŘF UP. V říjnu 1991 jsem na univerzitě v Belfortu přivítal čtyři české studenty. Tři z nich tam studovali po dobu jednoho roku na Institutu mezinárodního obchodu, jedna studentka na katedře aplikované ekonomie. Všichni obdrželi diplom. Tři studenti po jednom roce, další studentka zůstala v Belfortu čtyři roky.

Tato první spolupráce mi dovolila najít v olomouckých podnicích stáže pro francouzské studenty. Od roku 1991 přijíždí každoročně do Olomouce na 3–6 měsíční stáž až 12 francouzských studentů.

V listopadu 1996 jsme podepsali smlouvu o vzájemné univerzitní spolupráci. Tato smlouva se stala jakýmsi vyústěním všech našich předchozích aktivit. Vzájemnost naší spolupráce je pro mne velice důležitá. Z ní čerpají všechny aktivity svou sílu a legitimitu.

Jak se uzavření smlouvy o vzájemné univerzitní spolupráci projevuje v praxi?

Již v roce 1997 díky francouzskému velvyslanectví, finanční podpoře francouzského Ministerstva zahraničí a díky Francouzskému centru v Olomouci mohli studenti aplikované ekonomie na FF UP odjet na měsíční stáž do Belfortu.

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Nejeden student olomoucké jezuitské akademie se dal strhnout příkladem svých učitelů, Otců Tovaryšstva Ježíšova, a vstoupil do tohoto kněžského řádu, ukládajícího svým příslušníkům mimořádné sebezapření a disciplínu. Poslání misionáře nezřídka zavedlo mladého jezuitu, když si odbyl noviciát, až do Číny nebo do zemí Nového světa, aby tu šířil křesťanství římskokatolického ritu. Jezuiti z české provincie působili v 17. a 18. století v Mexiku se zabývali nová publikace hispanisty Oldřicha Kašpara, právě vydávaná olomouckým nakladatelstvím DANAL. Najdeme v ní i pasáže věnované olomouckému rodákovi a absolventovi zdejší jezuitské akademie, jenž celý svůj život strávil na misiích v tehdejší španělské kolonii Novém Španělsku, dnes Mexiku. Byl to

P. IGNÁC XAVER KELLER,

narozený 11. listopadu 1702 v Olomouci. Do Tovaryšstva Ježíšova vstoupil Keller 27. října 1717, tedy v necelých patnácti letech, a roku 1729 se vypravil z Čech se skupinou svých řádových spolubratřích, vyslanou na zámořské misie. Po čtrnáctiměsíčním pobytu ve Španělsku odstoupili tato jezuité pod vedením P. Nicoláse de Segura dne 16. listopadu 1730 z Cádiz na Kubu a odtud na svá místa určená (někteří z nich až na Filipíny). V Archivu obou Indií v Seville se uchovávají úřední popisy jejich zeměpisnou včetně popisu Kellerova: „P. Ignác Xaver Keller, kněz, rodák z Olomouce, stejné diecéze, věku dvacet osmi let, vysoký, bílý, kaštanových vlasů, jasných modrých očí a s jizvou na rtu.“

Do Mexika dorazil Keller v polovině dubna 1731 a věrnou téhož roku se vypravil se dvěma řádovými spolubratřimi, P. Filipem Segesserem z bavorské provincie a P. Janem Gratzhoferem z rakouské provincie, na sever do Pimerie v severozápadním Mexiku, oblasti osídlené Indiány hovořící jazykem

V únoru 1996 jsem byl jmenován profesorem-konzultantem na FF UP při zavádění nového studijního oboru aplikovaná ekonomie a koncem roku 1998 profesorem-konzultantem na Právnícké fakultě UP.

Také jsem nedávno předložil na Právnícké fakultě UP společný projekt v rámci celoevropského programu TEMPUS. Jak jistě víte, program TEMPUS je zaměřen na podporu restrukturalizace a rozvoje vysokých škol východoevropských a středoevropských zemí. Prostřednictvím společných aktivit a vhodných výměn podporuje jejich rostoucí integraci a spolupráci, jak jen možno vytvořenou, s partnery z EU. Účastníky námi předloženého projektu jsou kromě nás Právnícká fakulta UP a Katolická fakulta univerzity v belgickém Mons.

Je nám známo, že vaše spolupráce se netýká pouze oblasti ekonomie, práv a pedagogiky. Zastáváte názor, že ke sblížení a vzájemnému poznávání národů velkou měrou přispívá také umění...

Samozřejmě. Umění promlouvá ke všem lidem. Pořádáním výstav českého umění ve Francii jsem chtěl poukázat na vysokou kulturní úroveň vaší země a rehabilitovat ji tak v očích mnohých Francouzů, kteří o ní měli velmi zkrleslé představy.

V roce 1997 se mi podařilo v Belfortu realizovat výstavu uměleckého fotografa Jindřicha Štreita „Lidé okresu Olomouc“. Považuji za důležité, že na jejím zahájení byli přítomni ředitelé všech třinácti francouzských center ICSV. Tím je dokumentováno, že jak ekonomie, tak umění jsou významné pro sblížení národů. V roce 1998 vystavoval J. Štreit v Alasku fotografie francouzských horníků a na letošní rok se připravuje jeho souborná retrospektivní výstava.

Byly ještě připraveny další otázky, avšak francouzského hosta již čekal další program. A tak nezbývalo, než aby za rozhovor poděkovali prof. B. Hlůza, CSc., a T. Jandová (studentka 3. roč. FF UP, obor filozofie-francouzský jazyk), která panu prof. Wagnerovi také tlumočila.

(-bt-, -tj-)

pima. V misií Cuquiratzi očekával tuto trojici řádový vizitátor P. Cristóbal Cañas, který doprovodil nové misionáře do misie Cucurpe a představil je rektoru P. Gallardimu. Po zbytek roku 1731 a na počátku roku 1732 se Keller usilovně učil jazyku pima – jejich učitelem byl tehdejší nejlepší znalec tohoto indiánského jazyka P. Agustín de Campos. Ovládnutí domorodého jazyka byla ovšem první podmínka misijní práce.

P. Ignác Xaver Keller nato působil v misií Santa María Suamca, a to po celých 27 let vyjma období, kdy pobýval na expedicích nebo zastupoval omezeně či zemřel duchovní správce sousedních misií. Sám napsal o svých misionářských počátcích:

„Vše, co jsem dostal, byli divoci neusedlí Indiáni. Měl jsem vřít k dýchání a nic jiného k žítobytí. Měl jsem otevřenou krajinu ke spánku a jen nebesa k příkrytí. Mí neofyté [= nově pokřtěné osoby] neměly žádné býky, neuměli ani orat, [naučili se to] až za dva roky, když jsem získal čtyři [dobyččata]. Protože chyběly potraviny, nemohl jsem pokročit se stavbou kostela, a dokonce ani domu. Tak jsem tedy léta žil jako domorodci v chýši s doškovou střešinou, přežívali jsme já i oni z almužny, kterou jsem vyprosil, věnovav jim roční podporu, již nám poskytuje Jeho Veličenstvo (které nechť opatruje Bůh).“

V letech 1740–1741 působil P. I. X. Keller jako rektor v Horní Pimerii a několikrát navštívil v této funkci indiánská sídliště nacházející se podél břehů řeky Gila. V roce 1743 vedl Keller expedici, jejímž úkolem bylo otevřít novou, přímou cestu ze Sonory do Ciudad de México (tento záměr se pokoušel uskutečnit již P. Eusebio Francisco Kino koncem 17. století). Kellerovi svěřil tento náročný úkol nový jezuitský provinciál P. Cristóbal de Escobar y Llamas, a to na základě nařízení španělského krále Filipa V. z roku 1742. Ze své misie vyrazil Keller v doprovodu desíti vojáků v září roku 1743, akce však neskončila úspěchem, protože Kellerovu karavanu přepadli jedné noci Apači, kteří expedici ukradli koně a usmrtili jednoho vojáka.

Oldřich Kašpar našel v mexickém Ggenerálním archivu poměrně rozsáhlý soubor Kelleroových do-

pisů a memorand řádovým představeným. Např. v roce 1744 Keller popisoval indiánské zemědělství:

„Všechny vesnice mají úrodnou půdu, kterou osévají semenem obvyklými v této provincii, jako jsou obilí (pšenice), kukuřice, fazole, zelenina, bavlna atd. Chovají nějaký ten hovězí a vepřový dobytek akoně, ovšem ne bez rizika, protože na ně útočí Apači.“

Na nájezdy Apačů, důvěrně známých čtenářům románů Karla Maye, si Keller velice stěžoval: „Navštěvují šest osad, všechny stejného jazyka, totiž pima. Počet [mmou] spravovaných duší dosahuje tisíce. Počasť je velmi chladné. Křtů bylo uskutečněno přes dva tisíce, všechny mnou jakožto duchovním správcem. Protože se [dotyčné] osady nacházejí na samé hranici křesťanství, jsou často napadány nepřátelskými Apači, kteří obývají hory, ale [tyto osady] jsou přátelské ke Španělům, přidávají se k nim v době války, a samy jsou v neustálém pohybu pro blízkost Apačů. Správa představuje velké riziko pro neustálé útoky tolika Apačů, čímž se práce stále ztěžuje. Úspěchy by mohly být větší, kdyby se nám dostalo alespoň průměrné pomoci od vlády civilní i vojenské.“

Pozoruhodnými doklady Kellerova dlouholetého působení v severozápadním Mexiku jsou dva dokumenty – popis zdejších misií z roku 1741 a mapa Horní Pimerie, kterou Keller nakreslil v roce 1744 a zachytil na ní řeky, vesnice, misie a jména indiánských kmenů. Originál Kellerovy mapy uchovává knihovna Arizona Pioneers Historical Society v Tucsonu.

Svou rodnou Olomouc P. Ignác Xaver Keller již nikdy nespátl – zemřel v misií Santa María Suamca roku 1759. Nedožil se tedy ediktu španělského krále Karla III. ze dne 27. února 1767, jímž byli příslušníci Tovaryšstva Ježíšova ze Španělska i ze španělských držav v Novém světě vypovězeni, poněvadž údajně na americkém kontinentu usilovali o zřízení jezuitského státu, nezávislého jak na Španělsku, tak na Portugalsku.

Jiří Fiala

Na pultech knihkupectví

O knížce k historii Grygova a něčem navíc...

Olomoucké nakladatelství DANAL vydává již několik let publikace, které významným způsobem přispívají k rozvoji regionální historie a šíření poznatků vlastivědného charakteru. V poslední době se objevily také *Paměti obce Grygova* autorky Mgr. Ivany Hejhalové. Odvedla záslužnou práci – rozsahem nevelká monografie přibližuje Grygov, jeho název, nejstarší dějiny a jednotlivá významná údobí, zvyky a tradice, přehled vývoje obyvatelstva atd. Jenom chci uvést dvě připomínky. V kapitole „Grygov v letech 1918–1939“ se píše mimo jiné, že značná část obyvatel se přihlásila v r. 1918 k nové československé církvi. Je to chybný údaj, tato církev vznikla až v roce 1920! Píše se také, že její farní úřad ve Velkém Týnci (kam Grygov patří církevně) byl zřízen v roce 1928. Správný je údaj dr. M. Ticháka, že jako první na Moravě byla schválena tato týnecká farnost 10. 6. 1923 a již v r. 1924 postavila svůj Husův sbor (také byl mezi prvními na Moravě).

Druhá připomínka se týká oddílu „Významní rodáci“. Postrádám jméno docenta MUDr. Zdeňka Smečky, CSc., který ač poměrně mlad, nar. 1952, patří mezi přední naše odborníky v oboru očního lékařství a vede špičkové pracoviště ve Zlíně. Absolvent Slovanského gymnázia a LF UP se stále a rád do rodiště vrací. Je uveden grygovský rodák (nar. 1922, zemřel 1985) doc. JUDr. Milan Grégr. Chybně se uvádí, že vystudoval práva i medicínu. Byl právník, ne lékař. Významné se podílel na budování Fakultní nemocnice jako náměstek ředitele,

působil ve Vietnamu, pracoval politicky, mj. jako poslanec FS ČSSR. Byla to známá osobnost v kruzích KSČ i mimo ně. Jeho podíl na budování zdravotnictví nemůže být opomenut. Nepracoval ovšem nikdy vědecky, nepublikoval své práce a nevěnoval se ani výuce na LF UP, ač byl zde koncem 70. let jmenován docentem pro obor „nauka o zdravotnictví“. Později dokonce byl navržen na profesora! Byl „prorektorem pro výstavbu“, to byla ad persona pro něj vytvořená funkce. Týkal se ho zákon upravující v roce 1990 tyto tzv. „jmeno-vačky“ – rušil je, odnímal udělené vědeckopedagogické tituly bez řádných postupů. To byl dr. Grégr ovšem již pět let po smrti.

V této souvislosti, jako dokreslení toho, co bylo také kdysi možné: v první polovině šedesátých let bylo na LF UP otevřeno také dálkové studium stomatologického směru. Studium tehdy zahájil jako řádný posluchač zubní laborant ze severní Moravy – neměl však ani vysvědčení dospělosti. Za adeptem stál ovšem významný politický činitel, který jeho studium prosadil. Náš „takymedik“ ovšem nestačil a velmi brzy odpadl, později se stal vojenským dentistou z povolání u pohraničního vojska. Bez maturity, bez zkoušky dentistické – ty vlastně v té době už ani nebyly. Později pracoval nějakou dobu „per nefas“ u křesla v severomoravském pohraničí. Co všechno šlo – když se chtělo...

I toto patří do historie, žel, nikde většinou nezachycené.

-ms-

Zkušenosti ze zahraničí

Studijní pobyt na Universitě de Toulon et du Var

Mgr. Milan Pokorný je odborným asistentem na Katedře matematické analýzy a aplikací matematiky PříF UP, kde se věnuje problematice parciálních diferenciálních rovnic se zaměřením na problémy pocházející z matematické teorie proudění tekutin. V letech 1996–1998 absolvoval dva půlroční pobyty na Universitě de Toulon et du Var (UTV) ve Francii, o nichž nám poskytl následující informace a postřehy:

Nabídku jsem obdržel přes MFF UK v Praze, kde jsem byl externím studentem doktorandského studia oboru Matematické modelování ve fyzice a technice. Můj pobyt byl hrazen francouzsko-českou sítí Vzdelávání a výzkum. Během mého prvního pobytu byla též podepsána dohoda o společném doktorandském studiu (thefranc. se en cotutelle) na MFF UK a na Faculté de Sciences et Technologies UTV, které bylo začátkem tohoto roku ukončeno obhajobou práce, jejíž název v českém překladu zněl „Asymptotické chování řešení některých parciálních diferenciálních rovnic popisujících proudění tekutin v neomezených oblastech“. Část, které jsem se převážně věnoval na svých studijních pobytech v Toulonu, se týkala stacionárního obtékání těles viskoelastickou tekutinou (v praxi jde např. o roztavenou gumu).

UTV je poměrně mladá univerzita se všemi výhodami a nevýhodami, které toto přináší. Nachází se na východním předměstí Toulonu nedaleko obchodní zóny Grand Var; ovšem jak do hor, tak i k moři lze dojít pěšky. Univerzita má formu kampusu, tedy všechny budovy včetně kolejí, menz i knihovny se nachází v jednom areálu. Vzhledem ke svému specifickému postavení jsem měl možnost poznat jak studentský, tak i vědecký život.

Samotná univerzita je o něco menší než UP, nicméně počet zahraničních studentů i hostujících profesorů je poměrně veliký. Možná právě proto, alespoň na půdě univerzity, neexistují žádné problémy ve vztahu k cizincům. Nicméně se v podstatě automaticky předpokládá znalost francouzštiny. Univerzita ale organizuje pro zahraniční studenty a zahraniční pracovníky kurzy francouzštiny. V běžném životě se totiž člověk bez její znalosti jen těžko obejde, přestože, zejména u mladší generace, je znalost angličtiny již dosti běžná. I tak je třeba říci, že dávají raději přednost svému mateřskému jazyku.

Vzhledem k poněkud jinému životnímu stylu Francouzů jsou před osmou hodinou pracoviště téměř prázdná. Na druhé straně není neobvyklé zůstat na pracovišti dlouho do noci nebo dokonce v sobotu. Ve Francii je koneckonců obvyklé, že se vyučuje i v sobotu dopoledne (zejména na základních a středních školách, ale i na univerzitách). Studenti neplatí žádné školné, pouze poplatky na začátku roku (cca 2 000 FRF). Přesto je studium poměrně finančně náročné, studenti mají ale možnost získání různých stipendií.

Studenti na doktorandském studiu nemají žádné povinnosti vykonávat zkoušky a ani žádné pedagogické povinnosti. Mají ovšem možnost si touto formou přivydělat. Úvazek zaměstnanců je pevně stanoven (počet hodin na rok), ale existuje možnost, pokud člověk učí více hodin, si touto formou vylepšit plat, který je sice nižší než obecně v průměru, ovšem poměr je podstatně příznivější než u nás.

Jeden zajímavý postřeh ohledně obhajoby doktorandských prací: Obhajoba bývá delší, než je u nás zvykem (45 minut) a obvykle na ni přichází celá rodina studenta; není neobvyklé její natáčení videokamerou. Přichází na ni poměrně velký počet hostů; zažil jsem několik obhajob, na nichž bylo přes 50 hostů. Po jejím úspěšném ukončení se koná pro všechny zúčastněné malý banket; podstatně větší než bývá zvykem u nás. Poté již přichází méně příjemné starosti, protože nalézt uplatnění, alespoň pokud se týká absolventů matematických oborů, je mnohem obtížnější než u nás.

S kým jste na francouzské univerzitě spolupracovali?

Na UTV jsem samozřejmě nejvíce spolupracoval se svým vedoucím práce, prof. A. Novotným, který na UTV již několik let působí (druhým vedoucím byl na MFF UK prof. J. Nečas). Dále jsem spolupracoval zejména s ředitelem laboratoře MS/ETMA prof. Patrickem Penelém a dále s několika doktorandy (Patrick Dutto, Jean-Luc Impagliazzo aj.).

Stal se váš pobyt také příležitostí k navázání dlouhodobější spolupráce mezi francouzským a českým pracovištěm?

Na tento studijní pobyt jsem se dostal díky již delší dobu fungující spolupráci mezi UTV na francouzské straně a MFF UK, MÚ ČAV a Strojní

fakultou ČVUT na české straně. Doufám, že se tuto spolupráci postupně podaří rozšířit i na PříF UP. Pokud jde o již fungující spolupráci, pak jde zejména o kratší pracovní pobyty na UTV a z toho plynoucí společná publikační činnost, společné vedení doktorských prací atd. Pokud jde o můj pobyt, připravuje se několik společných publikací, vycházejících z mé doktorské práce, ale i z problematiky na ni navazující.

Jak hodnotíte přínos tohoto studijního pobytu pro váš další odborný rozvoj?

Samozřejmě oba pobyty měly pro můj odborný rozvoj velký význam. Jde o seznámení se s jiným prostředím, s odborníky pracujícími v podobném oboru, s přístupy, které používají při řešení různých matematických problémů. V neposlední řadě též doufám, že se spolupráce s touto institucí bude i nadále rozvíjet.

Děkujeme za informace.

V. Mazochová

... a tento týden...

8. BŘEZNA

Dívaldo hudby, 20.00 hod.: Jan Hrubý & Kulín, keltský hudební večer.

9. BŘEZNA

Posluchárna č. 301 v Olomouci-Hejčíně, Tomkova 40, 13.00 hod.: Seminář z univerzální algebry a uspořádaných množin tentokrát na téma: Duální regularita. (Přednáší prof. I. Chajda, PříF UP)

U-klub, 19.00 hod.: Fleret Vizovice – pravý valašský folkobgibit s novým koncertním programem.

10. BŘEZNA

U-klub, 20.00 hod.: Pepa Nos & Jan Kryl v programu s písněmi Karla Kryla. Pořádá Spolek mediců LF UP.

11. BŘEZNA

Kongresový sál Společné laboratoře optiky UP a Fyzikálního ústavu AVČR, třída 17. listopadu 50, 13.00 hod.: Optický seminář pro vědeckou veřejnost a pro zájemce z řad studentů tentokrát s tematikou *Quantum-statistical properties of non-linear couplers*. Přednáší Mgr. J. Herec.

Poznámka redakce

Redakce Žurnálu UP vítá informace a náměty ze všech oblastí života Univerzity Palackého, především pak aktuální příspěvky nepřesahující počet 30–50 řádků. Vzhledem k omezenému rozsahu stran si redakce v opačném případě vyhrazuje právo příspěvky (s výjimkou odborných textů) krátiť.

Vzájem rychle a bezchybného přenosu informací žádáme zájemce o uveřejnění textu v Žurnálu UP, aby své příspěvky redakci dodávali (pokud jim to dovolí technické zázemí) na disketách nebo prostřednictvím e-mailu (v editoru T602 a Word).

Děkujeme za pochopení a spolupráci.

Redakce Žurnálu UP

Academia film 1999: 3. – 6. května (IV)

Divadlo ve filmu a televizi

Nejen Kulturní den, či semináře věnované různým tématům budou doprovázet letošní ročník festivalu Academia film 1999. Další průvodní akcí *Divadlo ve filmu a televizi*, jež festival bude zpestřovat, chystají především studenti Katedry teorie a dějin dramatických umění PříF UP ve spolupráci s tamními pedagogy. Jak uvedla dr. T. Lazorčáková, vedoucí sekce divadelní vědy zmíněné katedry, od pondělí 3. 5. do středy 5. 5. chystají studenti v Muzeu umění (v rozsahu zhruba dvou hodin) projekce vybraných titulů. Promítat se budou zároveň různorodé snímky věnované divadlu (umělecký dokument, záznam zrodu inscenace, filmová publicistika o divadle, dokumentace zkoušky či divadelního představení, televizní záznam divadelní inscenace). Projekce nabídnou nejen vzácné historické záznamy, ale i dokumentaci současného divadla, upozorní na různé roviny, v nichž se setkává divadlo

a film, divadlo a televize, divadlo a video. Jsou určeny nejen studentům, ale i široké veřejnosti.

Pro ucelenější představu otiskujeme na následujících řádcích program, jenž se samozřejmě stále připravuje a vyvíjí: 3. 5. – 1. *Muzikál (Hudba a tanec ve filmu)*, 2. *Laterna magika*. 4. 5. – 1. *Romeo a Julie*, 2. *Divadelní avantgarda a film*. 5. 5. – 1. *Divadlo Na Zábřadích*, 2. *Ypsilonka*.

Tečkou celé akce pak bude čtvrteční (6. 5.) odborný seminář na téma *Audiovizuální média jako paměť divadla*. Jedná se o celodenní setkání divadelních, filmových a televizních tvůrců, divadelních historiků a teoretiků, dramaturgů, studentů kateder divadelní a filmové vědy z Prahy, Brna a Bratislavy. Pozvání jsou i zástupci ze Slezské univerzity v Katovicích. K tomu semináři je srdečně zvána i širší veřejnost.

-map-

